

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง
ชื่อหลักสูตร การทำผลิตภัณฑ์จักสาน จำนวน 40 ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพความคิดสร้างสรรค์
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอทุ่งเสลี่ยม

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบัน มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการ ประกอบอาชีพ เป็นการแก้ปัญหาการว่างงาน และส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน จากสภาพสังคมในปัจจุบัน พบว่าแต่ละท้องถิ่นมีวัสดุธรรมชาติไม่ว่าก้านมะพร้าว ใบเตย ก้านปาล์ม ไม้ไผ่ ต้นคลุ้ม ใบตาล และบางครัวเรือนก็มีวัสดุเหลือใช้ไม่ว่า เส้นพลาสติกกรี๊ดของ เชือกมัดฟาง ซึ่ง ประชาชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวัสดุธรรมชาติและเศษของเหลือใช้มาทำ ผลิตภัณฑ์จักสานในรูปแบบต่างๆ เช่น เสื่อ ตะกร้า กระจาด ชะลอม กระเช้า ข้อง เพื่อสร้างอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเพื่อลดปริมาณขยะในแต่ละครัวเรือนปัจจุบันเครื่องจักสานของไทยได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติเป็นอันมาก เนื่องจากเป็นงานหัตถกรรมอันทรงคุณค่า ผลิตขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และมีฝีมืออันประณีตของคนไทย และมีการออกแบบที่ทันสมัย ประกอบกับเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นจากวัสดุธรรมชาติซึ่งมีความงดงามตามธรรมชาติอยู่แล้วจัก เป็นการเตรียมวัสดุที่จะใช้ในการจักสาน โดยนำวัสดุมาทำให้เป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้วเพื่อ ความสะดวกในการสาน ลักษณะของการจักจะขึ้นอยู่กับลักษณะของวัสดุแต่ละชนิด ซึ่งจะมีวิธีการเฉพาะที่แตกต่างกันไป เช่น วัสดุที่นำมาจักนั้นเป็นไม้ไผ่ หวาย คลุ้ม มักเรียกว่า ตอก และการจักตอกโดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ จักตามแนวไม้โดยมีผิวไม้เป็นส่วนแบน เรียกว่า ตอกพื้นส่วนอีกลักษณะหนึ่งจะจัก โดยมีผิวไม้เป็นส่วนสันตอกเรียกว่า ตอกตะแคง นอกเหนือจากตอกไม้สองลักษณะนี้แล้ว อาจจะมีตอกที่จัก เหลา เป็นเส้นกลม ๆ หรือลักษณะอื่น ๆ ตามความต้องการที่จะนำตอกชนิดนั้น ๆ ไปใช้อย่างไรก็ตาม การจักตอกเป็นงานขั้นแรกที่สำคัญในการทำ เครื่องจักสาน เพราะลักษณะของตอก จะต้องประสานกับลวดลายและรูปทรงของเครื่องจักสานด้วย นอกจากนี้การเลือกวัสดุที่ดีก็มีผลต่อความ คงทนและความประณีตสวยงามของเครื่องจักสานสาน เป็นขั้นตอนถัดจากการจัก ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เป็นขบวนการทางความคิดสร้างสรรค์และฝีมือของมนุษย์เป็นหลัก ซึ่งมีมาช้านานแล้ว และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน การสานของคนไทยนั้นถือได้ว่า เป็นความรู้พื้นบ้านพื้นเมืองสืบทอดกันมาโดยการถ่ายทอดให้กันในครอบครัว ญาติพี่น้อง โดยมิได้มีการเล่าเรียนกันอย่างจริงจัง และไม่มีการจดบันทึกเป็นตำรับตำราแต่อย่างใด ซึ่งรูปทรงและลวดลายบางอย่างยังคงไว้แต่บางอย่างอาจมีการปรับแต่งให้เข้ากับยุคสมัย แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ มักจะเปลี่ยนไปอย่างช้าๆชนิดค่อยเป็นค่อยไป การสานของคนไทยนั้นจะสานด้วยรูปแบบและลวดลายแบบใดขึ้นอยู่กับลักษณะการนำไปใช้งานและความนิยมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีการสานได้หลากหลาย เช่น ถ้าต้องการภาชนะที่มีตาห่าง ๆ เช่นชะลอม เข่ง ก็มักจะสานด้วยลายเฉลว (ชะลอม, เรือ, ถาด) กระเป่าจากใบตาล เป็นต้น นอกจากนี้ชื่อเรียกของลวดลายในแต่ละท้องถิ่นก็อาจจะเรียกแตกต่างกันออกไปแม้จะเป็นลายเดียวกันก็ตาม การสานเครื่องจักสานโดยทั่วไปแล้ว อาจจำแนกออกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. การสานด้วยวิธีการสอดขัดกัน
2. การสานด้วยการสอดขัดกันด้วยเส้นทแยง
3. การสานด้วยวิธีขัดเป็นวง ถัก เป็นการถักเป็นกระบวนการที่เข้ามาเสริมหรือช่วยท ทำให้เครื่องจักสานดูเรียบร้อยสมบูรณ์มากขึ้น เป็นการเสริมความแข็งแรงของโครงสร้างภายนอก เช่น ขอบ ปาก ก้น ของเครื่องจักสาน โดยมักจะใช้วัสดุที่เป็นเส้นอ่อนและมีความยาวพอสมควร ถักหรือผูกยึดโครงสร้างภายนอกให้ติดกับผนังของเครื่องจักสาน ลักษณะของการถักหรือการผูกขอบภาชนะโดยทั่วไปก็จะมีรูปแบบเฉพาะของการถักแต่ละแบบ เช่นเดียวกับ แบบของลายสาน ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มความสวยงามของเครื่องจักสานไปในตัว การถักแม้จะเป็นขั้นตอนเสริม แต่ก็ยังเป็นกระบวนการที่ขาดไม่ได้ของเครื่องจักสานหลายชนิด

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพ ของ ทรัพยากรธรรมชาติ ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะภูมิอากาศ ศักยภาพภูมิประเทศและทำเลที่ตั้ง ศักยภาพ ของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตและศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่
2. เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพให้เกิดรายได้ที่มั่นคง และยั่งยืนในอาชีพ
3. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับงานจักสานจากวัสดุต่างๆ
2. เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้เกี่ยวกับงานจักสานไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ได้อย่างมีคุณธรรม
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบชิ้นงานจักสานรูปแบบต่างๆ ได้

เป้าหมาย

-ประชาชนทั่วไป

ระยะเวลา จำนวน 40 ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี 5 ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ 35 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน

ที่	เรื่อง/เนื้อหา	จุดประสงค์	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	1. การปฐมนิเทศ	1. การปฐมนิเทศเพื่อแนะแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1. ครู แนะนำตัวเองและวิทยากร 2. วิทยากรบอกถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำแบบทดสอบก่อนเรียน	30 นาที	
2	2.ช่องทางการประกอบอาชีพ 1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 1.1 การใช้เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ในการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 1.2 ข้อแนะนำ ในการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 2. ช่องทางการประกอบ อาชีพ 3. บอก ความ สำคัญ ของ การประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล ได้ 4. บอกความเป็นไปได้ใน อาชีพหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล ได้แก่ การลงทุน ดูแล รักษา ทุน และตรวจสอบได้ 5. บอกและหาแหล่ง เรียนรู้ได้ 6. บอกทิศทาง การ ประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล	1. อธิบายเกี่ยวกับเรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาลเพื่อสร้างอาชีพ - การใช้เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ในการทำ ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล - ข้อแนะนำในการทำ ปิ่นโตหวายเทียมจากไม้ไผ่ และใบตาล 2.บอกช่องทางการ ประกอบอาชีพ 3.ความสำคัญของการประกอบอาชีพหลักสูตร การทำ ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 4.ความเป็นไปได้ในการ ประกอบอาชีพ หลักสูตร การทำ ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 4.1 ความต้องการของ ตลาด 4.2 การใช้แรงงาน 4.3 การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ 5. แหล่งเรียนรู้ 6. ทิศทางการประกอบ อาชีพหลักสูตรการทำ ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล	1. วิทยากรบรรยายให้ ความรู้เรื่อง 1.) ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 1.1 การใช้เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ในการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 1.2 ข้อแนะนำในการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 2.) ความสำคัญของ การประกอบอาชีพหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 3.) ความเป็นไปได้ใน การประกอบอาชีพ หลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล 4.) วิทยากรและผู้เรียน ร่วมกันสรุปองค์ความรู้	2 ชม.	
3	3. ทักษะการประกอบอาชีพ 1. การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ และใบตาล	1. อธิบายขั้นตอน การทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล ได้ 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ และใบตาล ได้ 3.เพื่อเป็นการสร้างชุมชนเข้มแข็งและสร้างรายได้แก่คนในชุมชน	1. วิทยากร สาธิต ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ และใบตาลตามลำดับ <u>ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และใบตาล</u> -การประกอบชิ้นงาน	1 ชม. 30 นาที	35 ชม.

ที่	เรื่อง/เนื้อหา	จุดประสงค์	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	<p>2. การคัดเลือก คำนวณเส้นทแยงเทียม การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และใบตาล</p> <p>3. แหล่งวัสดุ อุปกรณ์การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ และใบตาล</p> <p>4. ฝึกปฏิบัติการทำสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ (ชะลอม,เรือ,ถาด) กระจ่าจากใบตาล</p> <p>5. การตกแต่งผลิตภัณฑ์</p>		<p>- สานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ (ชะลอม,เรือ,ถาด) กระจ่าจากใบตาล</p> <p>- การทำตามลายพร้อม ขึ้นรูป</p> <p>-- การตกแต่งลวดลาย ชิ้นงาน และวิธีการเก็บรักษาเทียม ระหว่างการใช้งาน</p> <p>2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ขั้นตอนการทำสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ (ชะลอม,เรือ,ถาด) กระจ่าจากใบตาล</p> <p>-- การตกแต่งลวดลาย และวิธีการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ ระหว่างการใช้งาน</p> <p>3. วิทยากรและผู้เรียน ร่วมกันสรุปองค์ความรู้</p> <p><u>ขั้นตอนและวิธีการ</u></p> <p>1. แนะนำวัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนและ</p> <p>-การเลือกวัสดุ</p> <p>--การเพิ่มลวดลาย</p> <p>-การเก็บและต่อปลาย</p> <p>-การเก็บรายละเอียด หลังจากชิ้นงานสำเร็จ แล้ว</p> <p>2. ความเป็นไปได้ในการ ประกอบอาชีพปั้นโตทแยงเทียม</p> <p>- การวิเคราะห์ตนเอง</p> <p>- การวิเคราะห์ตลาด</p> <p>- การลงทุน/แหล่ง เงินทุน</p> <p>3.สรุปผลการจัด/ กิจกรรม</p> <p>4.แบบทดสอบ</p> <p>5.แบบประเมินความพึงพอใจ</p>		
4	<p>4. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ</p> <p>1.การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย</p> <p>2.ความหมายของ การขาย</p>	<p>1. อธิบายความหมาย ของบัญชีจัดทำบัญชีได้</p> <p>2. อธิบายความหมาย ของการขายได้</p>	<p>1. วิทยากรบรรยายให้ ความรู้เรื่อง</p> <p>- การทำบัญชีรายรับ-จ่าย</p> <p>- ความหมายของ การขาย</p> <p>- การกำหนดราคาขาย</p>	1 ชม.	

ที่	เรื่อง/เนื้อหา	จุดประสงค์	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	3.การกำหนดราคาขาย 4. การขายสินค้าผ่าน ระบบ การตลาดออนไลน์	3. คำนวณต้นทุนการ ผลิตและ กำหนดราคา ขายได้ 4. ส่งเสริมการขาย สินค้าผ่านระบบ การตลาดออนไลน์	- การขายสินค้าผ่าน ระบบการตลาด ออนไลน์ 2. วิทยากรและผู้เรียน ร่วมกันสรุป องค์ความรู้		
รวม				5 ชม.	35 ชม.

สื่อการเรียนรู้

1. สื่อบุคคล/วิทยากร
2. ตัวอย่างชิ้นงาน
3. เอกสารประกอบการเรียนใบความรู้
4. แบบทดสอบ

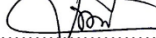
การวัดผลประเมินผล

1. แบบทดสอบความรู้
2. แบบประเมินชิ้นงาน
3. แบบประเมินความพึงพอใจ

เกณฑ์การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ลงชื่อ..........ผู้เสนอ
(นางสาวกัญญาวิร์ ทับแก้ว)

ลงชื่อ..........งานพัฒนาหลักสูตร
(นางเพ็ญศรี มะโนจันทร์)

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติ
(นางยุธีรัตน์ เปลียนทอง)

ครูชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอทุ่งเสลี่ยม